

Az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola beszámolója a 2024. évi működésről

1. fejezet: A doktori iskola 2024. évi működésének bemutatása

1.1. A doktori iskola humánerőforrása

1.1.1. A doktori iskola vezetése (DI-vezető, DIT, adminisztráció)

A doktori iskola vezetője 2022. július 1-jétől dr. Nagy Marianna egyetemi tanár.

A doktori iskola tanácsának 8 egyetemi tanár tagja volt, akik az Állam- és Jogtudományi, Politikatudományi Tudományági Doktori Tanácsnak (TDT) a jogász és kriminológus doktori képzésben részt vevő tagjai.

A doktori iskola adminisztrációját részben az iskola titkára, dr. Fazekas János habil. egyetemi docens, részben Bencze Andrea doktori ügyvivő végezte. Ismételten jelezzük, hogy a doktori iskola adminisztrációjának intézésére meglehetősen kevés az egyetlen ügyintéző, tekintettel arra, hogy a doktori iskolának csaknem 130 hallgatója van. Ez különösen a felvételi, a beiratkozás és a komplex vizsgák szervezésének nagyon munkaigényes időszakaiban megfeszített munkavégzést, sőt munkaidőn túli többletmunkát igényel az ügyintézőtől.

1.1.2. A doktori iskola törzstagi köre

A doktori iskolának 19 törzstagja volt, közülük 5 törzstag az ELTE professor emeritusa. A törzstagok között 1 MTA rendes tag és 1 MTA levelező tag professor emeritus és 3 DSc vagy MTA doktora címmel rendelkező oktató van, mindegyikük prof. emeritus. A doktori iskolában 2 emeritus törzstag is volt.

1.1.3. A doktori iskola oktatói, témakiírói, témavezetői

A doktori iskolában az oktatók száma 122, a témakiíróké 101, a témavezetőké 73. A témakiírók/témavezetők közül 17-en nem állnak foglalkoztatási jogviszonyban az egyetemmel, hárman pedig az ELTE más karán oktatnak.

1.2. A doktori iskola szakmai tevékenysége

1.2.1. A doktori iskolai képzés tartalmát, felépítését, képzési tervét érintő változások

A doktori iskolában két doktori programban folyik a képzés, az állam- és jogtudományi és a kriminológia doktori program képzési tervei szerint. A képzési tervekben – a kétciklusú doktori képzésre 2016/17. tanévtől bevezetett képzési tervek óta – nem volt jelentős változás, ugyanakkor 2023-ban a Kriminológia Doktori Program képzési tervébe bekerült egy új kötelező tárgy (Bevezetés a tudományelméletbe).

2011/2012. tanévtől a 2015/2016 tanévig vettünk fel doktoranduszokat a *Doctorate in Global and Cultural Criminology* (DCGC) doktori programra, mely négy európai egyetem (a kenti egyetem, a hamburgi egyetem, az utrechti egyetem és az ELTE) konzorciuma által létrehozott Erasmus Mundus doktori program volt. 18 olyan hallgató járt erre a képzésre, akik a választható két egyetem közül egyikként az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskoláját választották. Közülük 2021-ig 9 hallgató, 2022-ben további 1 hallgató szerzett PhD fokozatot az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolában.

1.2.2. A felvételi eljárás tapasztalatai

Az Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolában a doktori képzésre jelentkezők száma 2023-hoz képest az ösztöndíjas helyeket tekintve minimálisan növekedett 17 főről 19 főre, de ebből 17 főt vettünk fel ösztöndíjas képzésre. Az önköltséges helyekre jelentkezők száma valamelyest emelkedett, 16 főről 22 főre. A nappali tagozatra jelentkezők közül 2 fő jelentkezését azért utasítottuk el, mert az önköltséges képzést nem vállalták. A levelező tagozaton egyik jelentkezést sem utasítottuk el. Az ösztöndíjas helyekre jelentkezők viszonylag magas számának stabilizálódásában továbbra is annak hatása jelenik meg, hogy az Egyetemi Doktori Szabályzatból kikerültek az ösztöndíjas hallgatók munkavégzését korlátozó szabályok. Ennek következtében tapasztalataink szerint lényegében minden ösztöndíjas hallgatónk végez külső munkát doktori tanulmányai mellett. A jelentkezések objektíve kis száma viszont arra utal, hogy az egyetemi, ill. a tudományos karrier kirívóan háttérbe szorul a gyakorló jogászai pályákkal szemben. Ennek elsődleges oka az egyetemi, ill. kutatói fizetések rohamos lemaradása a jogászai szakmákhoz képest. A frissen végzett joghallgatók a magán- vagy a közszférában kezdő jogászként (pl. ügyvédjelöltként, jogi előadóként, bírósági fogalmazóként) lényegesen többet keresnek a doktorandusz ösztöndíjánál, és a tanársegédi illetmények is – nettóban – alig haladják meg a doktori képzés második ciklusában járó ösztöndíjat (a hallgatói létszámadatokat az 1. sz. melléklet tartalmazza).

1.2.3. A komplex vizsgák tapasztalatai

2024-ben 35 hallgató tett komplex vizsgát (összehasonlításképpen: 2023-ban 27). A kétciklusú képzés bevezetése utáni, 2018-ban tapasztalt igen csekély számú vizsgázóhoz képest mostanra lényegében normalizálódott a helyzet. Tipikus az, hogy a hallgatók a komplex vizsga előtti négy aktív félévhez képest egy-két passzív félévet még igénybe vesznek. Ezt a frissen végzettek általában a jogi szakvizsga letétele vagy más, külső munkavégzéssel összefüggő, esetleg családi okok miatt igénylik.

1.2.4. Doktoranduszi teljesítmény

A 2016 őszi bevezetett doktori képzés eredményességét meglehetősen nehéz lemérni. Ennek egyik oka az, hogy a COVID járvány idején a doktori értekezések leadási határidejét többször kitolta a Kormány, és ennek hatása még 2024-ben is érzékelhető volt. Eddig **ugyanakkor négy olyan hallgatónk volt**, akinek a komplex vizsga letételét követően abszolutórium nélkül szűnt meg a jogviszonya. **Nyolc hallgatónk abszolvált**, de a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (Nftv.) által megállapított 3 tanéves határidőn belül sem nyújtotta be a disszertációját és nem nyújtott be méltányossági kérelmet sem az Nftv. 53. § (4) bekezdése alapján. Ugyanakkor kicsi

azoknak a hallgatóknak a száma (2021-ben 2, 2022-ben 4, 2023-ban 4, 2024-ben 1, összesen 11), akik az új képzési rend szerint ütemesen haladva doktori fokozatot szereztek.

A doktori iskola hallgatóinak tudományos teljesítményére jellemző, hogy 2024-ben összesen 155 közleményt jelentettek meg az MTMT szerint. Az összes közleményre 358 független hivatkozás született.

2024. május 31-én és június 7-én szerveztük meg a Kar két doktori iskolájának immár 9. konferenciáját. A konferenciára 55 jogász, kriminológus és 11 politológus PhD-hallgató jelentkezett. Az előadások 14 szekcióban hangzottak el. Az előadások alapján készült tanulmányokat két kötetben tettük közzé:

https://www.ajk.elte.hu/dstore/document/4323/Jogi%20tanulm%C3%A1nyok_2024_DOI.pdf

https://www.ajk.elte.hu/dstore/document/4544/Politikatudom%C3%A1nyi%20tanulm%C3%A1nyok_2024.pdf

1.3. A doktori iskola infrastruktúrája

1.3.1. Az oktatás, tanulás, kutatás céljára szolgáló helyiségek, eszközök

A doktori képzésnek nincsenek külön termei, ill. eszközei.

1.3.2. Könyvtár, szakirodalom, informatikai rendszerek

A doktori iskola szakirodalmi bázisát részben a Kar által előfizetett, és a doktoranduszok által is használható jogi adatbázisok jelentik. Ezek közül 15 külföldi adatbázishoz biztosít hozzáférést a Kar, és ezek előfizetésére nagyon komoly pénzeszközöket fordít. A szakirodalom beszerzését a doktori iskola is támogatni tudta. 2017-2022 között az Igazságügyi Minisztérium részben jogi kutatásokhoz, részben kifejezetten a doktori iskolák működéséhez támogatást nyújtott. A doktori iskolák támogatásának elsődleges célja a hallgatók nemzetközi és kisebb részben hazai mobilitásának támogatása (tanulmányutak, konferenciárésztétel, nyári/téli egyetem stb.), de könyvbeszerzésre is fordítható volt. 2023-tól azonban ez a forrás már nem állt rendelkezésünkre. A kari könyvtárral való jó szakmai kapcsolat alapján azonban lehetőség van arra, hogy a könyvtár beszerzéseinél a doktori iskolák igényeit is figyelembe vegyék.

1.4. A doktori iskola kapcsolatrendszere

1.4.1. Hazai és nemzetközi együttműködések, tudományos kapcsolatok, nemzetköziesítés

A hazai együttműködési kapcsolatok – a Kúria, ill. a Belügyminisztérium gyakornoki programja – továbbra is léteznek. A korábbi években szokásos külföldi vendégprofesszorok fogadása és a hallgatói utazások 2024-ben is öröndetesen folytatódtak. A Kar által 2024-ben szervezett 40 konferencia minden doktorandusz számára nyitva állt, és a témák szerint az érintettek külön értesítést is kaptak róla. (A konferenciák kétharmada nemzetközi konferencia volt, de az alapvetően hazai rendezvényeken is részt vett időről-időre néhány külföldi előadó.

A doktori iskola kiemelt céljának tekinti az angol nyelvű doktori képzés bevezetését és akkreditációját. Ennek a képzésnek kialakítása folyamatban van, folyamatosan zajlik a képzéshez szükséges dokumentumok angol nyelvre fordítása. Az általánosan kötelező tárgyak

(Tudományelmélet, Kutatásmódszertan) azonban külföldi hallgató esetében, egyéni hallgatói igény alapján angol nyelven is teljesíthetők. Hasonlóképpen lehetőség van a témavezetővel való megegyezés szerint az ún. kutatássemináriumok angol nyelvű elvégzésre is. A kari szabályzatból már 2023-ban kiiktattuk az idegen nyelvű doktori értekezésekre vonatkozó korábbi korlátozásokat.

2. A doktori iskola 2024. évi működésének értékelése

2.1. A doktori iskolai képzés szabályzati háttere

2024-ben az Egyetemi Doktori Szabályzatot három alkalommal módosította, de ezek az Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola működését érdemben nem érintették. A doktori iskola működésének jogi és szabályzati alapjai 2024-ben változatlanok voltak.

2.2. A doktori iskola minőségbiztosítási politikája

Az Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola 2024-ben is a 25/2019. (III.19.) TDT határozattal elfogadott, 2019-2024 közötti időszakra vonatkozó minőségbiztosítási terv alapján végezte tevékenységét.

2024-ben elkezdtük a 2025-2030-ra vonatkozó új minőségbiztosítási terv előkészítését, ami az *Európai Felsőoktatási Térség Minőségbiztosításnak Standardjai és Irányelvei (ESG 2015)*, az ELTE Szenátusa által a CLXXV/2021. (IX. 29.) Szen. sz. határozattal elfogadott Egyetemi Minőségfejlesztési Program 2021-2024, és az ELTE Minőségügy Kézikönyve (Szenátus CCXXIV/2016. (X. 24.) Szen. sz. határozata) és a kari vezetéssel folytatott egyeztetések alapján készült el. Ezzel párhuzamosan készült a Politikatudományi Doktori Iskola a 2025-2030-ra vonatkozó új minőségbiztosítási terve is, ezért a két doktori iskola vezetője és a doktori iskolák tanácsának tagjai több ízben egyeztettek a tervezetekről. A két új minőségbiztosítási tervet az Állam- és Jogtudományi, Politikatudományi Doktori Tanács végül a 2025. március 18-oi ülésén fogadta el.

2.3. Minőségbiztosítási feladatok, elért minőségcélok

2024-ben az ÁJDI az alábbi minőségbiztosítási célokat monitorozta:

1. *A Komplex vizsgák tapasztalatainak monitorozása és értékelése:*

A minőségcél részben teljesült. 2024. január 24-én a DI vezetője, a DI titkára értékelő megbeszélést folytatott dr. Fleck Zoltán egyetemi tanárral a kötelező *Kutatásmódszertan* kurzus oktatójával és dr. Márton Miklós habilitált egyetemi docenssel a *Tudományelmélet* kurzus oktatójával a komplex vizsgák tapasztalatairól. Mindkét oktató minden komplex vizsgán részt vesz, értékelték a két, mindenki számára kötelező tárgy vizsgatapasztalatait. A téma utánkövetése szükséges: cél a szaktárgyak értékelése és a hallgatói tapasztalatok értékelés.

2. *A 2024/25. tanévre a felvételi eljárások tapasztalatainak értékelése:*

A minőségcél teljesült, a Tudományterületi Doktori Tanács a 41/2024. (VI. 25.) TDT határozatban tudomásul vette a felvételi eljárásokról szóló tájékoztatókat. A TDT felhívta a figyelmet, hogy az ösztöndíjas helyre pályázókkal szemben a tanszékek nem egyenlő mércét alkalmaznak, a tanszéki követelményeket egymáshoz közelíteni kell. Ennek érdekében az őszi szemeszterben a TDT elnöke egyeztetett a tanszékvezetőkkel és a témavezetőkkel. 2024. szeptember 17-én a Tanszékvezetői Értekezlet a témát napirendre tűzte, és tárgyalta. A 2025/26. tanévre a minőségcél utánkövetése szükséges.

3. *A jogász doktori programban a nappali tagozatos hallgatók számára kötelező az „Oktatói kompetenciák és feladatok a felsőoktatásban” című kurzus monitorozása és értékelése:*
A minőségcél teljesült. A kurzust oktató Pedagógiai és Pszichológiai Kar két oktatójával dr. Kálmán Orsolya habilitált egyetemi docenssel, dr. Lénárd Sándor habilitált egyetemi docenssel, valamint dr. Somssich Réka egyetemi tanár, a Kar oktatási dékánhelyettesével tartott megbeszélésen értékeltük a kurzus tapasztalatait, és meghatároztuk azokat a célokat és módszereket, amelyek a kurzus oktatása során a továbbiakban fókuszba kerülnek.
4. *Az új típusú akkreditációra való felkészülés:*
A Doktori Iskolák új típusú akkreditációjára való felkészülés eredményessége érdekében a MAB megújult követelményrendszeréről a TDT elnöke és a titkára 2024. június 17-én konzultációt folytatott az ELTE Minőségirányítási Iroda vezetőjével és referensével. Ennek keretében értékeltük a megváltozott minőségirányítási rendszert, meghatároztuk azokat a pontokat, amelyek a minőségbiztosítási folyamatban átalakítandók.

Budapest, 2025. március 31.

Prof. Dr. Nagy Marianna
elnök

A beszámolót összeállította:
Dr. Fazekas Marianna
titkár

1. sz. melléklet

A doktori képzésben részt vevő hallgatók létszámadatai az Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolában

2023/2024. tanév tavaszi félév:

Doktori iskola	Szervezett képzés	Egyéni képzés	Ösztöndíjas képzés	Önköltséges képzés	ÖSSZESEN
Állam- és Jogtudományi DI Állam- és Jogtudományi Program és Kriminológia Program					
Állam- és Jogtudományi DI DCGC program*	0	0	0**		0
ÖSSZESEN					

*A programra a 2016/2017. tanévtől nem veszünk fel új hallgatókat.

**Finanszírozás (önköltség, illetőleg ösztöndíj) az Erasmus-Mundus program szerint.

2024/2025. tanév őszi félév:

Doktori iskola	Szervezett képzés	Egyéni képzés	Ösztöndíjas képzés	Önköltséges képzés	ÖSSZESEN
Állam- és Jogtudományi DI Állam- és Jogtudományi Program és Kriminológia Program					
Állam- és Jogtudományi DI DCGC program*	0	0	0**		0
ÖSSZESEN					

*A programra a 2016/2017. tanévtől nem veszünk fel új hallgatókat.

**Finanszírozás (önköltség, illetőleg ösztöndíj) az Erasmus-Mundus program szerint.

Abszolutóriumot szerzettek száma a 2024. naptári évben:

Doktori iskola	Abszolutóriumot szerzettek száma
Állam- és Jogtudományi DI	13

Doktori fokozatszerzési eljárásra vonatkozó adatok a 2024. naptári évben

Doktori iskola	Fokozatszerzési eljárást kezdeményezők száma	Honosítási eljárást kezdeményezők száma	Fokozatot szerzettek száma	Honosítottak száma
Állam- és Jogtudományi DI				

EKÖP (volt ÚNKP) ösztöndíjban részesülő száma 2024-ben

Doktori iskola	Doktorandusz		Doktorjelölt	
	2023/24	2024/25	2023/24	2024/25
Állam- és Jogtudományi DI	5	4	1	0